

## ÁGRIP

Tilgangur rannsóknarinnar var að kanna stöðu valdeflingar meðal aldraðra einstaklinga sem búa í heimahúsum í þéttbýli og dreifbýli. Rannsóknin er hluti af stærri faraldsfræðilegri rannsókn sem kallast „Heilsutengdir hagir eldra fólks í dreifbýli og þéttbýli“. Eftirfarandi rannsóknarspurningar voru settar fram: Hvernig er staða valdeflingar hjá öldruðum sem búa í heimahúsum? Hvernig eru tengslin milli valdeflingar hjá öldruðum og eftirfarandi bakgrunnsbreyta: kyns, aldurs, búsetu, nægra ráðstöfunartekna, ástundunar líkamsþjálfunar, þátttöku í tómstundaiðju, að aka sjálf/ur, að búa ein/n, fjölda sjúkdómsflokka og notkunar gönguhjálpartækja?

Megindleg rannsóknaraðferð var notuð við framkvæmd rannsóknarinnar og niðurstöður settar fram með lýsandi tölfraði. Þátttakendur rannsóknarinnar voru 185 einstaklingar á aldrinum 65 ára til 88 ára sem bjuggu í heimahúsum. Af þeim voru 97 karlar og 88 konur. Annars vegar komu þátttakendur frá einum þéttbýliskjarna og hins vegar frá einu dreifbýlissvæði á Norðurlandi. Landssvæðin voru valin með hentugleika í huga en þátttakendur innan landssvæða með slembiúrtaki úr þjóðskrá. Spurningalistar voru fylltir út af rannsakendum sem lásu upp allar spurningar og svarmöguleika fyrir þátttakendur. Heildarsvarhlutfall rannsóknarinnar var 78,4%. Niðurstöður rannsóknarinnar benda til þess að einstaklingar, 65 ára og eldri, sem búa í heimahúsum upplifi mikla valdeflingu. Marktækur munur kom fram milli dreifbýlis og þéttbýlis þar sem aldraðir í þéttbýli upplifa meiri valdeflingu en þeir sem búa í dreifbýli. Aldraðir einstaklingar sem búa heima virðast kraft- og atkvæðamikill hópur sem þarf að skoða nánar með tilliti til uppbyggingar á þjónustu við hann í framtíðinni.

Lykilhugtök: Iðjuþjálfun, valdefling, öldrun, skjólstæðingsmiðuð nálgun, þjónusta.

## **ABSTRACT**

The purpose of this study was to determine the status of empowerment among the elderly who live at home in urban and rural areas. The study is part of a larger epidemiological research called “Health related behaviour of the elderly in urban and rural areas”. The hypotheses were as follows. What is the status of empowerment of the elderly who live at home? What is the association between empowerment among the elderly who live at home and the following variables: age, sex, habitation, disposable income, exercise, participation in hobbies, driving, living alone, disease types and assistive devices. The study design was non-experimental and descriptive statistics were used to analyze the quantitative data. There were 185 subjects from the age of 65 to 88 years of which 97 were men and 88 were women. The districts in North Iceland were chosen for convenience, whereas the sample was randomly selected. Information was documented by the researchers who read the questions out to each of the subjects. The total response was 78,4%. The study’s findings indicate that people 65 years and older who live at home are greatly empowered. There is a significant difference between urban and rural habitation in that empowerment among the urban elderly is greater than their rural counterparts. However, those who live at home come across as a powerful and dynamic group that should be examined closer with regard to the design and development of future services for this particular population.

**Key Words:** Occupational therapy, empowerment, the elderly, client-centred approach, community service.